

INSTEMMINGSDECREET OVER HET SAMENWER- KINGSAKKOORD DAK- EN THUISLOOSHEID

Inhoud

Advies	4
Situering	4
1. Van samenwerkingsakkoord naar actieplan	4
2. Aanbevelingen voor het actieplan	5

Advies

Situering

De Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (hierna: de raad) ontving op 29 februari 2024 een adviesvraag van minister Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding over het voorontwerp van instemmingsdecreet betreffende het Samenwerkingsakkoord rond de aanpak van dak- en thuisloosheid. De adviestermijn bedraagt 30 dagen.

De adviesvraag is binnen de raad behandeld door de intersectorale kamer. De kamer keurde het voorliggend advies bij consensus goed op 26 maart 2024.

Het voorontwerp van decreet heeft tot doel in te stemmen met het samenwerkingsakkoord gesloten tussen de Federale Staat en de bevoegde gemeenschappen en gewesten inzake dak- en thuisloosheid. Het samenwerkingsakkoord wil vanuit een gemeenschappelijke visie bijdragen aan een onderling afgestemd beleid ter bestrijding van dak- en thuisloosheid. Het vervangt het samenwerkingsakkoord inzake dak- en thuisloosheid van 2014 dat aan actualisatie toe is.

1. Van samenwerkingsakkoord naar actieplan

De raad is tevreden dat het samenwerkingsakkoord ter bestrijding van dak- en thuisloosheid wordt geactualiseerd. Het samenwerkingsakkoord bevat heel wat positieve elementen, zoals preventie van uithuiszetting, preventie van dak- en thuisloosheid bij kinderen en jongeren, aandacht voor housing first/housing led methodieken, erkenning dat sociale noodsituaties in grote steden (waaronder Brussel in het bijzonder) een tweedelijnsinterventie van de federale overheid kunnen vereisen en het harmoniseren van gegevens. Het is jammer dat er in het samenwerkingsakkoord geen aandacht naar mensen zonder papieren gaat. Deze belangrijke uitdaging wordt op deze manier niet meegenomen in de scope.

Artikel 2 heeft een louter declaratief karakter. De raad merkt ook op dat artikel 2 punt a. van de Lissabon Verklaring "no one sleeps rough for lack of accessible, safe and appropriate emergency accommodation" niet letterlijk werd vertaald. In de vertaling "niemand zou op straat mogen slapen bij gebrek aan toegankelijke, veilige, en passende noodhuisvesting" werd de voorwaardelijke wijs gebruikt, wat de raad sterk betreurt.

Omwille van het declaratieve karakter is de raad wel bezorgd dat er aan het samenwerkingsakkoord niet meteen een actieplan en concrete engagementen zijn gekoppeld. De raad vraagt aan

de Vlaamse Regering om haar verantwoordelijkheid in deze materie ook daadwerkelijk op te nemen en concrete stappen te zetten zodat het samenwerkingsakkoord geen dode letter blijft.

- Maak een vertaling naar een actieplan met concrete acties, engagementen en resultaatverbintenissen zodat het samenwerkingsakkoord vorm krijgt op het terrein.

2. Aanbevelingen voor het actieplan

Hierna doet de raad enkele aanbevelingen om het samenwerkingsakkoord vorm te geven op het terrein.

Het lokale beleidsniveau mee aan zet

Dak- en thuisloosheid voorkomen en bestrijden kan niet zonder de inzet van lokale besturen. Er is in het samenwerkingsakkoord aandacht voor intersectorale afspraken en samenwerking (Art 4 §2). Ook het belang van interbestuurlijke samenwerking zou hier best benoemd worden.

- Betrek en ondersteun de lokale besturen effectief bij de uitvoering van dit samenwerkingsakkoord.

Gecoördineerde samenwerking en monitoring

Een gecoördineerde samenwerking op diverse niveaus én het monitoren van acties zijn erg belangrijk. Vanuit een gezamenlijk plan van aanpak moeten de schakels wonen én zorg en ondersteuning (welzijn) gecoördineerd ingezet worden.

- Zorg voor een goed werkend gemengd platform vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid wonen en welzijn dat werk maakt van monitoring, evaluatie en bijsturing. Zorg ervoor dat lokale partnerschappen kunnen worden aangegaan die zich inschrijven in een gezamenlijke visie.
- Zet met het oog op sociale innovatie ook sterk in op lokale intersectorale gebiedsdekkende partnerschappen die samen een sluitend antwoord kunnen bieden op het terrein voor de diverse groep van dak- en thuislozen.
- Voorzie financiële incentives op het terrein om wonen én zorg en ondersteuning (welzijn) bij trajecten effectief geïntegreerd in te kunnen zetten.

Nood aan een continu en structureel beleid en automatische toekenning van rechten

Dak- en thuisloosheid is niet enkel een seizoensgebonden problematiek (bv. winteropvang art. 9 §2 en §3). Een te sterke focus op winteropvang zorgt voor kortetermijnoplossingen maar draagt te weinig bij tot structurele oplossingen voor de dak- en thuisloosheid.

- Zorg voor een continu en structureel beleid inzake dak- en thuisloosheid zodat acute noodoplossingen naar aanleiding van een winterprik kunnen worden vermeden.

De raad wijst er ook op dat de veranderingen in de procedure voor het toekennen van sociale woningen (registratie wachtlijst) opnieuw mensen zal uitsluiten, zowel door de digitalisering als door een aantal wijzigingen in het toewijssysteem.

- Maak werk van automatische rechtentoekenning, zeker ook bij wijzigingen in administratieve procedures.

Betaalbaar wonen en Housing First

Betaalbaar kunnen wonen is essentieel voor een heel grote groep van kwetsbaren die risico lopen op dak- en thuisloosheid – en voor alle mogelijke preventieve en curatieve acties daarrond. Housing First wordt zeer terecht naar voor geschoven als een belangrijke methodiek, maar deze functioneert enkel als er voldoende geïnvesteerd wordt in sociale woningbouw. Dit is zeker voor de grootstedelijke gebieden een bijkomende uitdaging. Dit komt onvoldoende aan bod in dit samenwerkingsakkoord.

- Maak het mogelijk dat er in steden en gemeenten op een goede manier met Housing First methodieken kan worden gewerkt.
- Waak erover dat extra normering -op bovenlokaal niveau - geen rem zet op het opzetten van projecten zoals Housing First.
- Werk nog meer aanklappend en outreachend bij huisvestingsproblemen om uithuiszettingen te vermijden.
- Zorg dat maximaal rekening wordt gehouden met de autonomie van en respect voor de keuzes van mensen.
- Betrek de doelgroep en/of doelgroepvertegenwoordigers in het uitwerken van een woongericht aanbod.

Kinderen en jongeren

Het is goed dat het samenwerkingsakkoord aandacht besteedt aan kinderen en jongeren. Bij de uitvoering van het samenwerkingsakkoord mag men deze extra kwetsbare doelgroep niet vergeten als specifieke focus.

Een groep die bijzondere aandacht vraagt, zijn de sofasurfers. Er zijn heel veel jongeren die sofasurfen. Doordat de ETHOS typologie niet in wettelijke kaders is opgenomen, bestaat het gevaar dat de doelgroep van sofasurfers niet als dakloos wordt beschouwd en zij dus niet worden meegenomen in een actieplan. Jongvolwassenen die alleen staan, worstelen vaak ook met vraagstukken zoals het referentieadres, uitkeringen, ... Dat legt ook veel extra druk op het parcours dat ze moeten lopen, soms na het verlaten van een voorziening. Er zijn heel wat kleinere organisaties op

het terrein die hier een belangrijke rol kunnen spelen (zoals Betonnen Jeugd, Homie VZW, Wonen met kansen, Woonboxen ...).

Er zijn goede initiatieven zoals het informatieportaal (cfr. Steunpunt armoedebestrijding). Toch is er ook nood aan informatie op maat van jongeren. Ook hiervoor kan worden samengewerkt met het jeugdwerk.

- Neem kinderen en jongeren mee als specifieke focus in het actieplan. Zorg er in het bijzonder voor dat sofasurfers meegenomen worden in de scope van het actieplan.
- Hanteer een kinderrechtenbenadering; vertrek vanuit de bekommernissen, noden en wensen van kinderen en jongeren.
- Neem actie om situaties te vermijden waarbij jongeren voorzieningen moeten verlaten zonder dat er verblijfsoplossingen zijn gevonden.
- Zorg voor informatie op maat van kinderen en jongeren.